

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального вищого навчального
закладу «Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

27 вересня 2016 р. № 1

Введено в дію 29 вересня 2016 р.

Наказ ректора Хортицької національної академії

29 вересня 2016 р. № 134

ПОЛОЖЕННЯ

про систему внутрішнього забезпечення якості освіти у комунальному вищому навчальному закладі «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Положення «**Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти у комунальному вищому навчальному закладі «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради**» (далі – Положення) є складовою частиною нормативно-організаційної документації вищого навчального закладу «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (далі – Академія).

Це Положення розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», інших чинних нормативно-правових актів України, Статуту Академії, «Положення про організацію навчального процесу у комунальному вищому навчальному закладі «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради».

1. Загальні положення

Забезпечення якості освіти визнається всіма зацікавленими сторонами (освітні заклади, здобувачі освіти і працедавці) як центральне завдання всіх інституціональних змін у сфері освіти. Проблема забезпечення якості освіти є наскрізною в Болонському, Копенгагенському та Туринському процесах, відповідні програми заходів реалізуються як на національному, галузевому і регіональному рівнях, так і на рівні окремих навчальних закладів. Домінуючою тенденцією розвитку взаємодії сфери освіти і ринку праці є визнання провідної ролі оцінки результатів, а не процесу навчання при визначенні якості підготовки.

Мінімальний перелік показників, які відстежує система забезпечення якості освіти у закладі, і пороговий рівень вимог до діяльності навчального закладу визначаються зовнішніми процедурами гарантування якості – процедурами ліцензування та акредитації, визначеними МОН України, процедурами акредитації та оціночними критеріями Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти, Європейської асоціації університетів, Європейської асоціації вищих навчальних закладів, загальнознаних рейтингів тощо. Водночас усі ці процедури «керівництва якістю» є необхідною, але недостатньою складовою забезпечення якості освіти, оскільки неспроможні гарантувати зростання якості освіти у ВНЗ.

Внутрішня програма забезпечення якості освіти в Хортицькій національній академії, крім моніторингу багатьох кількісних показників, спрямована на підтримку системи цінностей, традицій, норм (як загального рівня, так і субрівнів академічних підрозділів – кафедр, факультетів тощо), які, власне, й визначають ефективність функціонування Хортицької національної академії.

Стратегія культури якості реалізується лише за умови залучення і активної участі усіх працівників Хортицької національної академії: адміністрації, керівників структурних підрозділів, науково-педагогічних працівників, навчально-допоміжного, адміністративно-господарського персоналу та студентів. При цьому повноваженнями щодо розробки власних цілей, ініціатив і дослідження якості наділені всі учасники процесу, які впевнені, що абсолютно всі партнери розвивають культуру якості, адже в кінцевому підсумку повну відповідальність за розподіл повноважень і результати діяльності несе адміністрація закладу Хортицької національної академії.

Якість вищої освіти – це рівень здобутих студентом знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає його компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Стратегічні цілі Хортицької національної академії – здійснення вагомого внеску в суспільний розвиток через дослідження, генерування нових знань, їх поширення та підготовку конкурентних фахівців і креативних особистостей.

Хортицька національна академія реалізує свою місію шляхом досягнення таких стратегічних цілей:

- забезпечення умов для отримання студентами якісної освіти певного рівня;
- створення умов для формування соціально-адаптивної та соціально-продуктивної особистості;
- науково-експериментальна розробка та втілення у практику інноваційного змісту, форм, методик освітнього процесу;

- методичне забезпечення, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів для здійснення освітньої діяльності закладу;
- забезпечення особистісного та професійного зростання студентів, формування компетенцій, що визначають конкурентоспроможність випускників в Україні та світі;
- всебічний розвиток креативного потенціалу науково-педагогічних та педагогічних працівників закладу;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів;
- виховання поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свободи людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- сприяння становленню гармонійно розвиненої особистості, активного члена суспільства, патріота України.

В освітній сфері: розробка нових, вдосконалення існуючих навчальних планів і програм; створення і розбудова цілей навчання і досліджень сучасного освітнього середовища; запровадження системного використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі; партнерство Хортицької національної академії з навчальними закладами України, науковими установами; участь у всеукраїнських та регіональних конкурсах студентських наукових робіт, конференціях; забезпечення доступу до світових освітніх та наукових ресурсів через мережу Інтернет; запровадження системи інклюзивної освіти для студентів з особливими освітніми потребами; створення ефективної системи стажування педагогічних кадрів, їх професійного удосконалення.

У сфері кадрового забезпечення: створення сприятливих умов для високоефективної інтеграції дослідницької та викладацької діяльності; розробка та реалізація системи стимулювання інноваційної діяльності педагогічних працівників; стимулювання викладачів до здобуття наукових ступенів; забезпечення партнерських зв'язків випускників тощо.

У сфері виховання: розвиток інститутів студентського самоврядування в системі управління закладу освіти; впровадження концепції індивідуалізації фізичного розвитку студентської молоді; виховання студента як високоморальної інтелігентної особистості; зміцнення моралі і духовності, формування у молоді національної світоглядної позиції, почуття патріотизму тощо.

Стратегічні напрями розвитку: розвиток інноваційної системи організації освітньої діяльності; кадрове забезпечення розвитку академії; нова парадигма виховної роботи в академії; розбудова ефективної системи управління та створення сучасної інфраструктури Хортицької національної академії.

2. Процедури забезпечення якості

Оновлення змісту, форм і методів навчання, методик оцінювання (у тому числі шляхом широкого впровадження у навчально-виховний процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, електронного контенту) орієнтовано на результат – сприяти формуванню загальних і професійних компетентностей студентів та визначенню того, наскільки студенти досягли запланованих результатів.

Забезпечення доступу до інформаційних ресурсів і розвиток інформаційних технологій дали змогу Хортицькій національній академії суттєво інтенсифікувати навчальний процес, досягти кращих результатів при зменшенні загального обсягу аудиторних занять. Передумовами для отримання такого ефекту стали наявність бажання викладачів переосмислити усталені підходи до проведення занять, а також послідовне стимулювання реальної самостійної роботи студентів з опанування навчальних дисциплін (розуміння ними того факту, що обмеження процесу навчання виключно участю в лекційних, семінарських і практичних заняттях є недостатнім для формування конкурентоспроможного рівня професійної компетентності в умовах сучасного швидкозмінного ринку праці).

Освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста відповідає п'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою загальнокультурної та професійно орієнтованої підготовки, спеціальних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування з метою виконання типових завдань, що передбачені для первинних посад у відповідній галузі професійної діяльності.

Освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста передбачає наявність у випускника компетентностей, достатніх для самостійного планування і виконання складних завдань у комплексній спеціалізованій сфері професійної діяльності. Здатність переносити та розширювати свої компетенції до суміжної, розширеної чи нової професійної діяльності відповідного спрямування у межах цього рівня НРК; показувати уміння та готовність до оцінювання результатів та процесів власної і чужої праці;

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Ступінь бакалавра передбачає наявність у випускника компетентностей, достатніх для виконання складних завдань та їх постановки іншим, компетентності для автономної реалізації процесів управління у профільній сфері професійної діяльності. Демонстрація умінь та готовності до перенесення своїх широких інтегрованих знань, розуміння, навичок і професійного досвіду на суміжні сфери діяльності. Здатність ефективно працювати в колективі (бригаді, групі, команді тощо) та керувати співробітниками, ефективно застосовувати свої методичну, професійну, соціальну та особистісну компетенції.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Ступінь магістра передбачає наявність у випускника компетенцій, достатніх для розв'язання складних задач і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Демонстрація спеціалізованих концептуальних знань, набутих у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи. Здатність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування. Демонстрація відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

Враховуючи викладене, у Хортицькій національній академії розроблена і реалізується збалансована система заходів:

- заохочення викладачів до впровадження мультимедійних технологій при викладанні навчальних дисциплін – як у лекційних, семінарських заняттях, так і при проведенні практичних, лабораторних робіт;

- забезпечення необхідної кількості аудиторій мультимедійним обладнанням;

- стимулюється діяльність викладачів щодо послідовного зменшення репродуктивної складової викладання і збільшення вимог до роботи студентів у позааудиторний час (студент повинен приходити на заняття, вже попередньо ознайомившись із матеріалом);

- інформування студентів (починаючи з молодших курсів) щодо причин і очікуваних наслідків запровадження нових форм викладання і навчання; запровадження механізмів оперативного реагування на зіткнення точок зору двох сторін навчального процесу;

- відбувається спонукання викладачів до удосконалення процесів викладання і навчання, враховується ефективність роботи викладачів при прийнятті відповідних кадрових рішень;

- підтримуються дії викладачів, спрямовані на підвищення вимогливості до самостійної роботи студентів;

- створюється електронна бібліотека з наукової, навчальної та методичної літератури.

Відповідальні за розробку і впровадження: перший проректор, декани факультетів.

Критерії ефективності: частка годин аудиторних занять у навчальних планах; оцінка рівня проведення занять студентами, випускниками, викладачами, зовнішніми експертами.

3. Розробка та постійне вдосконалення навчальних планів, програм та контрольних заходів

На сьогодні зміст навчальних планів за напрямами і спеціальностями формується із урахуванням вимог затверджених галузевих стандартів освіти, нормативних документів МОН України і варіативних стандартів освіти Хортицької національної академії.

3.1. Запровадження орієнтованих на студента навчальних планів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Хортицька національна академія удосконалює процес розробки навчальних планів, які мають орієнтуватися не на викладача, а на студента. Процедура затвердження, моніторингу і періодичного перегляду програм підготовки і кваліфікацій включає наступні кроки:

1. *Формулювання цілей і завдань навчальних програм* (обґрунтування своєрідності програми підготовки з урахуванням точок зору роботодавців і фахівців на регіональному-національному рівні; визначення профілю програми підготовки відповідно до рівня наданих кваліфікацій та з урахуванням типових видів занять випускників; визначення загальних (інструментальних, міжособистісних, системних) та фахових компетентностей¹, які мають бути досягнуті в програмі підготовки, та є необхідними для визнання професійної кваліфікації; визначення кінцевих результатів навчання² за програмою підготовки спеціальності чи спеціалізації, описані мовою, доступною для розуміння студентів, роботодавців та інших зацікавлених сторін; визначення критеріїв, за якими оцінюється досягнення студентами цілей навчальної програми та рівня їхніх досягнень.

2. *Розробка навчального плану:* вибір видів навчальної діяльності, які дозволяють досягнути визначених результатів навчання; розробка структури навчального плану – визначення переліку і змісту навчальних дисциплін і практик, розподіл навчального часу студента, визначення підходів до викладання та навчання, а також методів оцінювання.

3. *Формулювання критеріїв*, за якими відбувається перегляд навчальних планів у результаті як зворотного зв'язку із викладачами, студентами, випускниками і роботодавцями, так і внаслідок прогнозування розвитку галузі і суспільства.

¹ Компетентності (реалізаційні здатності особи до ефективної діяльності) є динамічним поєднанням знань, розуміння, навичок, умінь, досвіду та здібностей (приймати правильні професійні рішення, прогнозувати результати дій, нести відповідальність тощо), які лежать в основі кваліфікації випускника.

² За рекомендаціями ENQA (European Network for Quality Assurance in Higher Education) результати навчання формулюються в термінах компетентностей.

Відповідальні за впровадження: кафедри, перший проректор, декани факультетів.

Критерії ефективності: індекс працевлаштування випускників; мобільність студентів; рейтинг за оцінками роботодавців.

Отже, Хортицька національна академія на підставі освітньо-професійної програми за кожною спеціальністю (напрямом підготовки) розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується ректором академії.

3.2. Підвищення якості методичного забезпечення навчальних дисциплін

Заплановані програмою підготовки за напрямом чи спеціальністю результати навчання значною мірою формуються за рахунок опанування навчальних дисциплін циклу загальної та професійної підготовки. Науково-педагогічні працівники Хортицької національної академії здійснюють підготовку фахівців ОКР «молодший спеціаліст», першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти. Викладацький склад забезпечує на високому фаховому рівні викладання усіх без винятку навчальних дисциплін і сформували необхідну методичну підтримку. Для реалізації цієї спроможності, а також урахування специфічних потреб викладання за напрямами і спеціальностями, встановлюється:

1. Методичне забезпечення навчальної дисципліни і компетенція щодо визначення достатності фахового рівня викладача, який забезпечує її викладання, покладається на кафедри.

2. При плануванні навчального процесу неухильно дотримуються принципи забезпечення викладання навчальних дисциплін випусковими кафедрами.

3. З метою урахування специфічних потреб підготовки за напрямами та спеціальностями науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання дисциплін, зобов'язані погоджувати навчальні програми і робочі навчальні програми з відповідними випусковими кафедрами.

Відповідальні за впровадження: декани факультетів, завідувачі випускових кафедр.

Критерії ефективності: оцінка фахового рівня викладання дисциплін студентами, випускниками, викладачами, зовнішніми експертами.

3.3. Посилення практичної підготовки студентів

Важливим чинником, який сприяє формуванню вміння застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності, а відтак сприяє набуттю студентами професійних компетентностей, є практична підготовка на робочому місці.

Враховуючи важливість практичної підготовки, у навчальних планах передбачено проходження студентами різних видів практик, узгоджуються з потенційними роботодавцями обсяги і види практичної підготовки, терміни її проведення тощо.

Відповідальні за впровадження: перший проректор, випускові кафедри, декани факультетів.

Критерії ефективності: індекс працевлаштування випускників; рейтинг за оцінками працедавців.

4. Оцінювання студентів

4.1. Заходи, спрямовані на підвищення рівня об'єктивності оцінювання

Оцінювання студентів як один з найважливіших елементів вищої освіти, який має значний вплив на майбутню кар'єру студентів, необхідно здійснювати на високому професійному рівні. Оцінювання також дає важливу інформацію про ефективність викладання та самостійної роботи студентів.

Найбільш загальними критеріями досконалості/недосконалості системи оцінювання є: підтвердження зафіксованого в академії рівня знань і вмінь при експертному (зовнішньому) оцінюванні; кореляція оцінки результатів навчання студента у вищому навчальному закладі з оцінкою сформованості професійних та загальних компетентностей випускниками і роботодавцями.

1. Удосконалення загальних положень академії про оцінювання знань студентів.

Вимоги щодо процедур оцінювання при удосконаленні положень про оцінювання знань студентів:

- оцінювання призначається для вимірювання досягнень визначених результатів навчання;

- здійснюється фахівцями, які розуміють роль оцінювання у набутті студентами знань і вмінь, пов'язаних з їхньою майбутньою кваліфікацією;

- оцінювання здійснюється більш ніж одним викладачем (особливо на екзаменах);

- має чіткі й оприлюднені критерії виставлення оцінок;

- відповідає своєму призначенню (вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий, відстрочений контроль);

- проектується з урахуванням усіх можливих наслідків для студента;

- має чітку регламентацію випадків відсутності студента з різноманітних причин;

- гарантує дотримання вимог законодавства про нерозповсюдження конфіденційної інформації;

- підлягає перевіркам на дотримання затверджених процедур.

Відповідальні за розробку і впровадження: декани факультетів, завідувачі кафедр.

2. Удосконалення методичних розробок з оцінювання знань студентів за конкретними напрямками підготовки (та/або видами навчальної роботи

студента) – розроблення специфічних форматів застосовуваних методів оцінювання відбувається таким чином, щоб вони:

- забезпечували прозорість процесу оцінювання досягнень студентів;
- забезпечували необхідну гнучкість і варіативність системи оцінювання, її індивідуалізацію у відповідності до об'єктивної відмінності рівнів програм підготовки, їх спрямованості, специфіки навчальних дисциплін і очікуваних результатів навчання тощо;
- передбачали зворотний зв'язок зі студентом (кожен студент повинен мати можливість дізнатися причини, з яких його успішність була оцінена відповідним рівнем оцінки) і таким чином забезпечували формувальну функцію.

Відповідальні за розробку і впровадження: декани факультетів, завідувачі кафедр.

4.2. Заходи, спрямовані на забезпечення об'єктивності при присвоєнні кваліфікації

У документах ЮНЕСКО зафіксоване зростання відповідальності вищих навчальних закладів за присвоєння кваліфікацій і визнається невідповідність усталених традиційних підходів сучасним вимогам ринку праці: отримання дипломів не може бути автоматичним наслідком складання передбачених програмою екзаменів – необхідне підтвердження того, що у випускника сформований мінімально необхідний (пороговий) рівень компетентностей. У зв'язку з цим удосконалюються підходи щодо роботи екзаменаційної комісії – як стосовно оцінювання результатів навчання, так і стосовно кваліфікації (і незаангажованості) екзаменаторів; доопрацьоване положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій:

- змінений підхід до формування програми атестації та удосконалені (з урахуванням фахової специфіки) форми її проведення з метою отримання якомога більш об'єктивної оцінки досягнення випускником запланованих результатів навчання;

- введені чіткі і недвозначні кваліфікаційні вимоги щодо формування складу екзаменаційної комісії та підбору кандидатур на посади голів екзаменаційної комісії.

Критерії ефективності: оцінка сформованості професійних та загальних компетентностей випускниками і працедавцями.

5. Забезпечення якості викладацького складу

Кількісний та якісний склад педагогічних працівників, як штатних, так і тих, які працюють за сумісництвом, є однією з ключових позицій більшості рейтингів ВНЗ. Саме викладацький склад несе відповідальність за розробку навчальних програм, їх запровадження, якість викладання та оцінювання, забезпечення зворотного зв'язку із роботодавцями, випускниками і студентами.

5.1. Процедури відбору та призначення на посаду педагогічних працівників

Процедури залучення науково-педагогічних працівників до навчального процесу регламентуються законами України, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами профільних міністерств і відомств. Разом з тим, одне з ключових питань – оцінка рівня компетентності викладачів – у нормативних документах врегульована лише рамково, за обмеженим переліком формальних ознак, більшість з яких, до того ж, характеризує (якісно та кількісно) рівень наукових досліджень, тоді як якість викладання переважно описується критеріями, що не підлягають вимірюванню.

Тому при прийнятті рішень щодо фахової придатності претендента на посаду викладача наявні такі процедури зарахування і продовження терміну перебування на посаді викладачів:

1. Вдосконалюються наявні та/або запроваджуються нові критерії (з відповідною диференціацією за посадами), які б засвідчували, що особи, залучені до викладацької роботи (у тому числі на умовах погодинної оплати), щонайменше:

- мають відповідну кваліфікацію та високий фаховий рівень у відповідній науковій галузі;
- здатні отримувати і генерувати нові знання, адаптувати їх до нових умов та вимог;
- мають як мінімум базовий рівень компетентності для здійснення своїх службових обов'язків;
- мають необхідні вміння і досвід для того, щоб ефективно передавати студентам свої знання і розуміння предмету в різних ситуаціях навчання.

2. Розробляється та запроваджується система оцінювання ефективності роботи викладачів, яка включає показники, за допомогою яких можна охарактеризувати:

- якість проведення навчальних занять (за моніторинговими опитуваннями студентів, випускників, викладачів кафедр);
- рівень прогресу студентів (оцінюється за відсотком студентів, яким зараховані кредити за опанування дисципліни/модулю, і показниками успішності упродовж семестру і на підсумковому контролі, з урахуванням результатів вступного контролю і показників успішності на дисциплінах, які викладалися раніше);
- якість оцінювання успішності студентів (за розподілом оцінок з навчальних дисциплін упродовж семестру і на підсумковому контролі; за порівнянням розподілу оцінок по тому ж контингенту студентів на споріднених дисциплінах / дисциплінах того ж рівня складності у той самий період часу; за результатами контролю залишкових знань студентів; за порівнянням з успішністю студентів на дисциплінах, які викладалися раніше, але в яких оцінюються набуття студентами тих самих чи однотипних компетентностей тощо);

- рівень навчально-методичних розробок (експертні оцінки, в тому числі зовнішні);
- підвищення кваліфікації;
- наукова діяльність;
- участь у методичній роботі кафедр;
- участь у роботі з організації навчального процесу;
- участь у профорієнтаційній роботі;
- участь в інших заходах, проектах, спрямованих на зростання якості освіти в академії та підвищення ефективності діяльності академії тощо.

3. Приймаючи рішення про продовження перебування на посаді, заохочення, накладання дисциплінарних стягнень, дострокове припинення трудових відносин тощо, враховується оцінка ефективності роботи викладача (з диференціацією за посадами).

4. Розроблена процедура дострокового припинення трудових відносин із тими науково-педагогічними працівниками, які стабільно демонструють свою професійну нездатність.

Відповідальні за розробку і впровадження: декани факультетів; інспектор з кадрових питань; ректор Хортицької національної академії.

Критерії ефективності: оцінка фахового рівня науково-педагогічних працівників студентами, випускниками, викладачами, зовнішніми експертами.

5.2. Заходи, спрямовані на вдосконалення фахової майстерності науково-педагогічних працівників

У Хортицькій національній академії для науково-педагогічних працівників створюються умови і можливості для вдосконалення фахової майстерності, запровадження програм, спрямованих на вдосконалення професійних вмінь викладачів-початківців.

Для реалізації вказаних завдань запроваджуються такі заходи:

1. Розроблена і затверджена плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

2. Після зарахування на роботу (в штат чи на умовах сумісництва) навчальна частина зобов'язана надати науково-педагогічному працівнику точний і відповідний сучасному стану справ опис його функціональних обов'язків, вимог організації навчального процесу, очікуваних результатів навчання за програмою (програмами) підготовки фахівців.

3. Ураховуючи зростання наставницької складової в кураторській роботі та відсутність у деяких науково-педагогічних працівників спеціальної педагогічної підготовки, запроваджені консультативні бесіди для підвищення кваліфікації кураторів.

Відповідальні за розробку і впровадження: відповідні випускові кафедри; Вчена рада академії; перший проректор; декани факультетів.

Критерії ефективності: оцінка фахового рівня науково-педагогічних працівників студентами, випускниками, викладачами, зовнішніми експертами.

6. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу (ресурси)

Головними завданнями Хортицької національної академії є:

- забезпечення умов для здобуття вихованцями якісної освіти певного рівня (дошкільної, загальної середньої, вищої);
- інтеграція дітей-інвалідів у студентські академічні групи;
- науково-експериментальна робота та запровадження інноваційного змісту і технологій реабілітаційно-спрямованої освіти, пропаганда ідей реабілітаційної педагогіки;
- методичне забезпечення, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів для здійснення реабілітаційної діяльності в закладах освіти та системі соціального захисту населення.

На базі Хортицької національної академії на високому рівні неодноразово проводились всеукраїнські (республіканські, регіональні) науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, зустрічі з проблем соціальної та професійної реабілітації інвалідів, безбар'єрності працевлаштування та зайнятості осіб з інвалідністю, обміну досвідом роботи для керівників навчальних закладів, фахівців у системі освіти, соціально-педагогічних служб, спеціалістів, які вирішують завдання реабілітації та інтеграції в суспільство дітей з особливими потребами. Досвідом роботи академії зацікавилися педагоги багатьох областей країни.

Хортицька національна академія – це заклад багатоступеневої освіти, підпорядкований Запорізькій обласній раді, який забезпечує умови для відновлення здоров'я, соціальної адаптації, творчого саморозвитку, професійного самовизначення дітей та молоді, що мають органічні та функціональні захворювання внутрішніх органів або вади психофізичного розвитку.

7. Інформаційне забезпечення

Для забезпечення навчально-виховного процесу зі спеціальності наявна відповідна навчально-матеріальна база: необхідні навчальні аудиторії та майстерні для проведення теоретичних та практичних занять. Навчальні аудиторії та майстерні мають належне обладнання, яке постійно оновлюється та поповнюється. Загальна площа навчальних приміщень і майстерень відповідає нормативам.

Є бібліотека з читальним залом. У бібліотеці міститься окрема фахова література, якою користуються викладачі та студенти спеціальностей. Також існує загальний доступ до електронної бібліотеки закладу, де сформована за предметами та дисциплінами, що викладаються в академії, фахова література з певних спеціальностей.

Хортицька національна академія забезпечена сучасною комп'ютерною технікою: функціонують комп'ютерні кабінети та лабораторії на

49 посадкових місць. Працює поліграфічно-видавничий центр з необхідним програмним забезпеченням, друкувальною та розмножувальною технікою.

Хортицька національна академія має окрему виділену лінію Internet. В академії існує локальна мережа та ефективно функціонує система «Wi-Fi» вільного доступу будь-кого з користувачів до Інтернету з усіх стаціонарних чи портативних комп'ютерів та інших мобільних пристроїв.

Матеріально-технічне забезпечення навчально-виховного процесу академії відповідає чинним ліцензійним та акредитаційним нормативним вимогам.

Медичні пункти (лікувально-оздоровчий комплекс) мають оснащені новітньою медичною апаратурою два відділення: лікувально-діагностичне та загальнофізичної реабілітації. Є кабінети функціональної діагностики, фізіотерапевтичний, мікрохвильової резонансної терапії, мануальної терапії та корекції хребта, лікувальної фізкультури, масажний, бальнеологічний, маніпуляційний, здоров'я та самореабілітації, інгаляторій, якими користуються студенти.

8. Відкритість та прозорість інформації

Результати процесу відбору талановитої молоді на навчання в Хортицьку національну академію переважним чином залежать від профорієнтаційної роботи з випускниками (за попереднім рівнем освіти), правил вступу до ВНЗ, наявності привабливих програм підготовки для абітурієнтів, їхніх батьків, роботодавців. Відсутність належних зусиль у цих напрямках як на рівні академії загалом, так і на рівні факультетів, кафедр та окремих викладачів є неприпустимою.

8.1. Профорієнтаційна діяльність

Керівництво Хортицької національної академії забезпечує координацію дій і загальне інформаційно-ресурсне забезпечення. Основна робота з профорієнтації потенційних вступників (на програми підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів та магістрів) здійснюється на рівні академії. До переліку необхідних заходів входять:

- підготовка інформаційних матеріалів (буклети, стенди, мультимедійні презентації, фільми) про академію;

- налагодження основ співпраці з районними відділами освіти м. Запоріжжя;

- співпраця з роботодавцями відповідних галузей;

- організаційне і матеріальне забезпечення участі представників академії у всеукраїнських виставках, олімпіадах, конференціях;

- участь у Ярмарках освіти, проведення зустрічей викладачів і студентів із учнями шкіл на базі факультетів, проведення днів відкритих дверей;

- організація постійно діючого взаємозв'язку з потенційними абітурієнтами через електронну пошту, своєчасне інформування на офіційному сайті закладу.

Критерії ефективності: конкурс на вступ за напрямками, спеціальностями.

8.2. Формування умов доступу до освіти

Зоною особливої відповідальності приймальної комісії академії є забезпечення максимально можливого рівня ефективності, справедливості і прозорості процесу відбору студентів на навчання, недопущення недобросовісної конкуренції. Заходи:

1. Удосконалення правил прийому до Хортицької національної академії.

Відповідальні за розробку і впровадження: перший проректор, відповідальний секретар приймальної комісії.

2. Вдосконалення програм вступних іспитів при прийомі на навчання до Хортицької національної академії.

Відповідальні за розробку і впровадження: декани факультетів, завідувачі кафедр.

Критерії ефективності: результати вступної кампанії; результати вхідного контролю; успішність студентів першого року навчання на зимовій та літній сесіях.

8.3. Планування прийому на навчання (за рівнями, напрямками, спеціальностями і спеціалізаціями)

До числа зобов'язань, які має академія перед своїми викладачами, належать створення умов і можливостей для вдосконалення фахової майстерності, формування навчального навантаження у відповідності до норм колективного договору. Враховуючи залежність кількості посадових одиниць науково-педагогічних працівників загального фонду оплати праці від чисельності студентів за відповідним напрямом/спеціальністю, необхідно переглянути підходи щодо планування набору до академії (у розрізі освітньо-кваліфікаційних рівнів, напрямів, спеціальностей і спеціалізацій). У цьому зв'язку:

- розроблений порядок формування планів набору на наступний навчальний рік з урахуванням ліцензійного обсягу спеціальностей, який унеможливує формування необґрунтованих за чисельністю груп студентів і дає можливість при необхідності розділяти групи на підгрупи;

- здійснюється набір на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста денної форми навчання за наявності високого попиту з боку абітурієнтів (конкурс на місця державного замовлення);

- здійснюється набір на навчання за першим (бакалаврським) рівнем освіти денної форми навчання за наявності високого попиту з боку абітурієнтів (конкурс на місця державного замовлення);

- здійснюється набір на навчання за другим (магістерським) рівнем освіти денної форми навчання за наявності високого попиту з боку абітурієнтів (конкурс на місця державного замовлення).

Відповідальні за розробку і впровадження: декани факультетів, перший проректор.

Критерії ефективності: показники навантаження викладачів; витрати загального і спеціального фондів на оплату праці викладачів; кількість студентів; якість навчання.

8.4. Встановлення зворотних зв'язків між учасниками навчального процесу

Лідерська роль керівництва значною мірою залежить від вміння узгодити суперечливі інтереси учасників навчального процесу зі стратегією розвитку ВНЗ і знайти найбільш прийнятні рішення. Проведення заходів із забезпечення культури якості, її ефективна підтримка неможливі без свідомої добровільної участі усіх учасників процесу, без урахування їхніх, часто дуже відмінних, точок зору. Принципова неможливість існування досконалих процедур попереднього узгодження рішень та доцільність випереджувального виявлення проблем обумовлюють необхідність існування відповідних інструментів зворотного зв'язку.

Такими інструментами є, у першу чергу, регулярні загальні і тематичні соціологічні опитування, які дозволяють отримати максимально об'єктивну оцінку суб'єктивного бачення студентами, викладачами, навчально-допоміжним та адміністративно-господарським персоналом стану справ у Хортицькій національній академії, зокрема сприйняття/несприйняття, розуміння/нерозуміння ними конкретних рішень і дій, персоналій тощо. Наявність довіри до результатів анкетування, сприйняття науково-педагогічними працівниками їх важливості для вдосконалення діяльності, формування у студентів відчуття причетності до забезпечення якості навчального процесу є надзвичайно важливим для формування і підтримки взаємних партнерських стосунків.

Проведення таких опитувань на постійній основі вимагає відповідного методичного (формування блоків питань, вибір оптимальних періодів опитувань, забезпечення валідності тощо), організаційного (виконавці, розподіл обов'язків, повноваження) та матеріального забезпечення. З урахуванням викладеного в академії:

1. Запроваджені систематичні соціологічні опитування студентів, науково-педагогічних працівників, інших учасників навчального процесу.

З метою належного методичного, організаційного та матеріального забезпечення соціологічних опитувань, узагальнення результатів:

- випусковим кафедрам надаються повноваження з проведення опитувань і узагальнення результатів;
- програми загальних і тематичних опитувань затверджуються керівництвом академії, з урахуванням пропозицій структурних підрозділів;
- випускові кафедри здійснюють планування навчальних і виробничих практик студентів із урахуванням затверджених програм соціологічних досліджень.

2. Здійснюється регулярне оприлюднення узагальнених результатів соціологічних опитувань (результати опитувань є необхідною складовою інформаційного забезпечення при прийнятті рішень, однак вони не можуть, особливо у випадку оцінки навчальних дисциплін чи викладачів, сприйматися як достатньо адекватні).

Відповідальні за розробку і впровадження: студентське самоврядування; декани факультетів; адміністратор ЄДЕБО.

Критерії ефективності: частота виникнення конфліктних ситуацій між сторонами навчального процесу; рівень участі студентів і викладачів у підтримці культури якості.

8.5. Самооцінка ефективності діяльності із забезпечення якості освіти

Хоча імідж навчальних закладів формується переважно завдяки зовнішнім оцінкам, основним механізмом забезпечення якості освіти є наявність ефективної системи самооцінювання. Саме процедури самооцінювання, здійснювані на рівні навчальних програм або структурних підрозділів, дозволяють навчальному закладу ідентифікувати помилки і проблеми, виявляти ключові чинники процесів, знаходити оптимальні шляхи виправлення ситуації. Необхідними передумовами проведення дієвої самооцінки є накопичення і сукупний аналіз усього масиву даних, які характеризують різні сторони навчального процесу, а також зацікавленість в отриманні об'єктивної оцінки.

На сьогодні в Хортицькій національній академії сформовані системи обліку інформації, призначені переважно для забезпечення звітності за окремими складовими діяльності: кадрова політика, фінансова діяльність, облік контингенту студентів та їх успішності, навантаження викладачів, облік матеріальних ресурсів тощо. Щоб запобігти нерегулярному оновленню інформації, авральному методу збору інформації для зовнішньої звітності, в академії проводиться:

1. Удосконалення наявних інформаційних систем навчальної частини, приймальної комісії тощо.

2. Розмежовується відповідальність щодо збору інформації між структурними підрозділами, встановлена відповідальність за достовірність даних і своєчасність їх збору.

3. Забезпечення для викладачів академії можливості доступу до сегментів інформаційного поля, необхідних для здійснення делегованих повноважень.

4. Формування факультетами академії баз даних випускників; розроблення системи зворотного зв'язку із випускниками та роботодавцями галузі. Основним завданням цих баз і систем є дослідження кар'єри випускників, їх працевлаштування, динаміки зайнятості, а також задоволеності працедавців кваліфікацією випускників.

5. Створення загальної інформаційної системи академії із забезпечення моніторингу якості, яка характеризує:

- досягнення студентів та показники їхньої успішності;
- результати працевлаштування;
- якісний склад та ефективність роботи викладачів;
- якісні та кількісні характеристики контингенту студентів.

6. Визначення відповідальних осіб за функціонування інформаційної системи академії, здійснення інтегрованого аналізу даних і інформаційне забезпечення рішень. На цих осіб покладена відповідальність за:

- методичну підтримку факультетів при здійсненні процедур ліцензування, акредитації тощо;
- координацію підготовки звітів академії;
- видання бюлетеня моніторингу якості освіти в академії.

Відповідальні за впровадження: структурні підрозділи академії.